

МЕДИЧНІ ІННОВАЦІЇ ТА ПРАВО ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ УКРАЇНСЬКИХ ЗВО

Дружкова Ірина Сергіївна

кандидат історичних наук, доцент,

доцент кафедри теорії держави і права

Одеський державний університет внутрішніх справ

м. Одеса, Україна

Стан медичних інновацій в Україні демонструє значні досягнення та позитивні тенденції, попри складні умови, зокрема війну та економічні виклики.

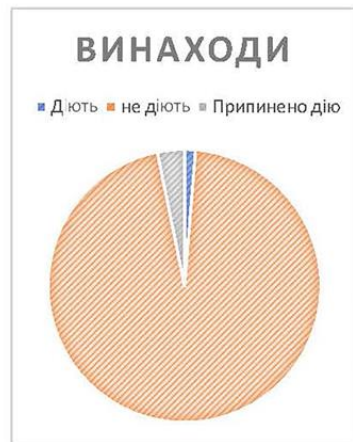
Українські університети та науково-дослідні інститути відіграють ключову роль у розвитку медичних інновацій. Багато медичних закладів вищої освіти активно залучаються до дослідницьких проєктів, які сприяють розвитку нових медичних технологій. Це включає як фундаментальні дослідження, так і прикладні проєкти в галузі біомедичних технологій та фармацевтики [3].

В базі Спеціальної інформаційної системи УКРНОІВІ можна дізнатися про значну частину об'єктів інтелектуальної власності. Об'єкти досліджувались за власником – медичними закладами вищої освіти. Зважаючи на надані СІС УКРНОІВІ дані, можна детально дослідити стан медичних інновацій та правами інтелектуальної власності в українських закладах вищої освіти (ЗВО) на 23 травня 2024 року.

Загалом було зареєстровано 14837 винаходів [4], власниками яких є медичні університети, заклади вищої освіти, де надаються освітні послуги не тільки і не стільки в галузі освіти «охорона здоров'я» (222, 223, 224, 225 спеціальності). Інформацію можна запропонувати круговими діаграмами.

Загалом було зареєстровано 3648 винаходів. З них 49 (1,5%) вважаються діючими. Це означає, що вони мають чинні патенти та можуть бути використані.

3484 (95,5%) винаходи не мають чинного статусу (не діють), що може

бути пов'язано з відмовою в наданні патенту або закінченням строку патенту.

Щодо 115 (3,2) винаходів припинено дію, що може бути пов'язано зі скасуванням патенту чи іншими юридичними причинами.

Діаграма кругова для корисних моделей

У базі зареєстровано 11175 корисних моделей.

З них лише 51(0,5%) вважаються діючими, тобто мають чинні патенти.

10254 (91,8%) корисних моделей наразі не діють.

Припинено дію 870 (7,8%) корисних моделей.

В базах УКРНОІВІ зареєстровано 13 торговельних марок, які належать медичним університетам.

Із них 10 (76,9%) вважаються зберігають чинність та можуть бути використані для захисту товарних знаків.

3 (23,1%) торговельні марки не діють. Єдиний промисловий зразок, зареєстрований у базі, не чинний (не діє) [4].

Діаграма кругова для торговельних марок

У базі СІС УКРНОІВІ поки немає даних з реєстрації об'єктів авторського права, яких стає все більше, однак кількість все одно обмежена.

Ці дані свідчать про активність українських ЗВО у сфері медичних інновацій та захисту прав інтелектуальної власності через реєстрацію винаходів, корисних моделей, торговельних марок та промислових зразків. Однак значна кількість зареєстрованих об'єктів не має чинності, що може свідчити про потребу удосконалення стратегій управління інтелектуальною власністю в українських ЗВО.

На основі наданих даних можна зробити кілька висновків. А саме значна кількість зареєстрованих винаходів, корисних моделей та торговельних марок свідчить про активність українських закладів вищої освіти в розробці медичних технологій та продуктів. Велика кількість об'єктів інтелектуальної власності, які не мають чинності або їх дію припинено, вказує на можливі проблеми з отриманням патентів або з їхнім подальшим управлінням та захистом.

Існує потреба удосконалення стратегій управління інтелектуальною власністю. Щоб забезпечити більш ефективний захист і комерціалізацію медичних інновацій, українським ЗВО може знадобитися вдосконалення стратегій управління інтелектуальною власністю, включаючи процес отримання патентів, ведення портфеля інтелектуальної власності та захист від порушень.

Незважаючи на можливі проблеми, наявність активної діяльності у сфері медичних інновацій та захисту інтелектуальної власності свідчить про потенціал для подальшого розвитку та зростання в цій області. Запровадження кращих практик та підтримка з боку уряду та бізнесу можуть сприяти цьому розвитку.

Щоб вийти з цієї ситуації та підвищити ефективність управління інтелектуальною власністю в українських закладах вищої освіти, можна запропонувати покращення освіти та навчання у сфері інтелектуальної власності. Заклади вищої освіти можуть розробити та впровадити програми з навчання студентів та дослідників процесам отримання, управління та захисту інтелектуальної власності.

ЗВО можуть створити спеціалізовані відділи або комітети з управління інтелектуальною власністю, які будуть відповідати за процеси патентування, управління портфелем і захист прав. Заклади можуть укладати партнерські угоди з агентствами, які спеціалізуються на інтелектуальній власності, для отримання консультацій та підтримки у процесах патентування та захисту прав.

Бажано було б провести аудит своєї інтелектуальної власності, щоб виявити слабкі місця та можливості для оптимізації управління [1].

Заклади мають більш активно просувати у своїх співробітників та студентів культуру захисту інтелектуальної власності, включаючи свідоме ставлення до авторських прав, патентів та торговельних марок [2].

Крім того, під час війни та подальшого відновлення України, важливим моментом має стати позиція уряду. Уряд має надавати підтримку закладам вищої освіти для розвитку інноваційних проєктів та технологій, що сприяє збільшенню кількості та якості зареєстрованих об'єктів інтелектуальної власності. Притому медичні ЗВО мають стати серед перших на таку допомогу уряду, тому що галузь охорони здоров'я стає вагомим під час і після війни.

Застосування цих шляхів може допомогти українським закладам вищої освіти вдосконалити управління інтелектуальною власністю, збільшити кількість діючих патентів та зміцнити їхню позицію в галузі медичних інновацій.

Література:

1. Leo C. G., Tumolo M. R., Sabina S., Colella R., Recchia V., Ponzini G., Mincaroni P. Health Technology Assessment for In Silico Medicine: Social, Ethical and Legal Aspects. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 2022, Feb. URL:<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8835251/>

2. Omelchenko O. Intellectual property rights in the context of biology, medicine and pharmacy: a look into the future. *Theory and Practice of Intellectual Property*, 2023, 3, pp. 109-117.

3. Straus J. Intellectual Property Rights: Ethical Aspects. In *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences: Second Edition*. Elsevier Inc. 2015 pp. 262-265).

4. Спеціальна інформаційна система УКРНОІВІ. Простий пошук. URL: <http://surl.li/txipz> (Дата звернення 23.05.2024)